

'Quickscan natuurtoets herinrichting Park Kruserbrink, Hardenberg'

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden
in het kader van natuurwet- en regelgeving*

COLOFON

Titel: 'Quickscan natuurtoets herinrichting Park Kruserbrink, Hardenberg'

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Status: Concept

Projectcode: 09085

Datum: 13 mei 2009

Auteur: Ing. M. Wallink

Veldonderzoek: Ing. M. Wallink

Redactie: Ing. P.M. van den Brandhof

Opdrachtgever: Gemeente Hardenberg

Contactpersoon: Dhr. D. Groenendijk

EcoGroen Advies BV
Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2009)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Wallink, M. (2009). 'Quickscan natuurtoets herinrichting Park Kruserbrink, Hardenberg'; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 09-085. EcoGroen Advies, Zwolle.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling.....	1
1.2	Situatie.....	1
1.3	Algemene opzet en werkwijze.....	2
2	Gebiedsgericht natuurbeleid	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998.....	3
2.3	Nota Ruimte.....	4
3	Flora en fauna van het onderzoeksgebied	5
3.1	Methode	5
3.2	Flora	5
3.3	Zoogdieren	5
3.4	Broedvogels.....	6
3.5	Vissen.....	8
3.6	Amfibieën, reptielen en ongewervelden	8
4	Geraadpleegde bronnen	10
Bijlage		
I EHS ter hoogte van het plangebied	
II Wettelijk kader	

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van de gemeente Hardenberg (contactpersoon de heer N. Stam) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de beoogde plannen in het park Kruserbrink, in Hardenberg. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

Het onderzoek is gebaseerd op één veldbezoek uitgevoerd op 31 maart 2009 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Gebiedsgericht natuurbeleid

Op basis van de ligging en aard van de ruimtelijke ingrepen kan geconcludeerd worden dat zij naar verwachting geen negatieve effecten hebben op de in de omgeving aanwezige Habitatrictlijngebieden, Vogelrichtlijngebieden, Beschermde natuurmonumenten, EHS of specifieke natuurwaarden buiten de EHS.

Aangetroffen en te verwachten soorten

De gemeente Hardenberg is voornemens om het park Kruserbrink in te richten als noodretentie gebied. Behalve de benodigde maatregelen om het als retentiegebied in te richten worden enkele bomen verwijderd en worden kampeerplaatsen, enkele watergangen en skatevoorzieningen aangelegd. De aanwezige vijver wordt in het kader van de plannen gebaggerd.

Uit de natuurtoets komen de volgende zaken naar voren:

- De laag beschermde plantensoorten Knikkende en/ of Gewone vogelmelk zijn mogelijk aanwezig in het plangebied;
- Aantasting van belangrijke vlieg- en/ of jachtroutes en belangrijk foerageergebied van vleermuizen is niet te verwachten, mits uitstraling van verlichting op de Radewijkerbeek wordt geminimaliseerd;
- In het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde zoogdiersoorten aangetoond of te verwachten. Ontheffingsplichtige zoogdieren zijn niet aangetroffen en worden niet verwacht;
- De bomen en bosschages in het park evenals de oevers van de vijver vormen broedgebied van algemene vogelsoorten. Vaste verblijfplaatsen van jaarrond beschermde broedvogels zijn niet aangetroffen en worden - m.u.v. de bomen op het eilandje in de vijver - ook niet verwacht;
- In het plangebied is een roekenkolonie van circa 150 nesten aangetroffen. Ook is een enkele nestlocatie van Zwarte kraai aangetroffen. Nesten van beide soorten zijn vooralsnog niet jaarrond beschermd, maar worden dit mogelijk in de (nabije) toekomst wel;
- Laag beschermde amfibieën als Kleine watersalamander, Bastaardkikker, Bruine kikker en Gewone pad zijn zowel voortplantend als overwinterend te verwachten;
- Er zijn geen reptielen of beschermde vissen en ongewervelden aangetoond of te verwachten.

Ontheffing en compenserende en mitigerende maatregelen

- Als er bomen op het eilandje in de vijver verdwijnen, dient aanvullend onderzoek uit te wijzen of te verwijderen bomen potentiële vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen of nestlocaties van ontheffingsplichtige broedvogels (b.v. spechten) herbergen;
- In het plangebied is een roekenkolonie aanwezig bestaande uit ca. 150 nesten. Dit betekent dat eventuele (kap)werkzaamheden ter plekke van de kolonie pas uitgevoerd mogen worden na afloop van het broedseizoen (juli). Nesten van roeken zijn, net als nestlocaties van Zwarte kraai, vooralsnog niet jaarrond beschermd, maar worden dit mogelijk op termijn wel. Omdat onduidelijk is of en wanneer dat het geval zal zijn, is het nog niet noodzakelijk om een ontheffing art. 75 Flora- en faunawet aan te vragen voor het verwijderen van nesten van Roek en Zwarte kraai;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering op te starten in de periode voor 15 maart en na 15 juli. Voor het broedseizoen wordt echter geen standaardperiode gehanteerd, maar het is van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum;
- Voor de beschermde 'algemene soorten' uit de groep van flora, kleine zoogdieren en amfibieën geldt automatisch een vrijstelling van de verbodsartikelen 8, 9, 11 en 12 uit de Flora- en faunawet en is het aanvragen van een ontheffing niet noodzakelijk.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van de gemeente Hardenberg (contactpersoon de heer D. Groenendijk) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de beoogde plannen in het park Kruserbrink, in Hardenberg.

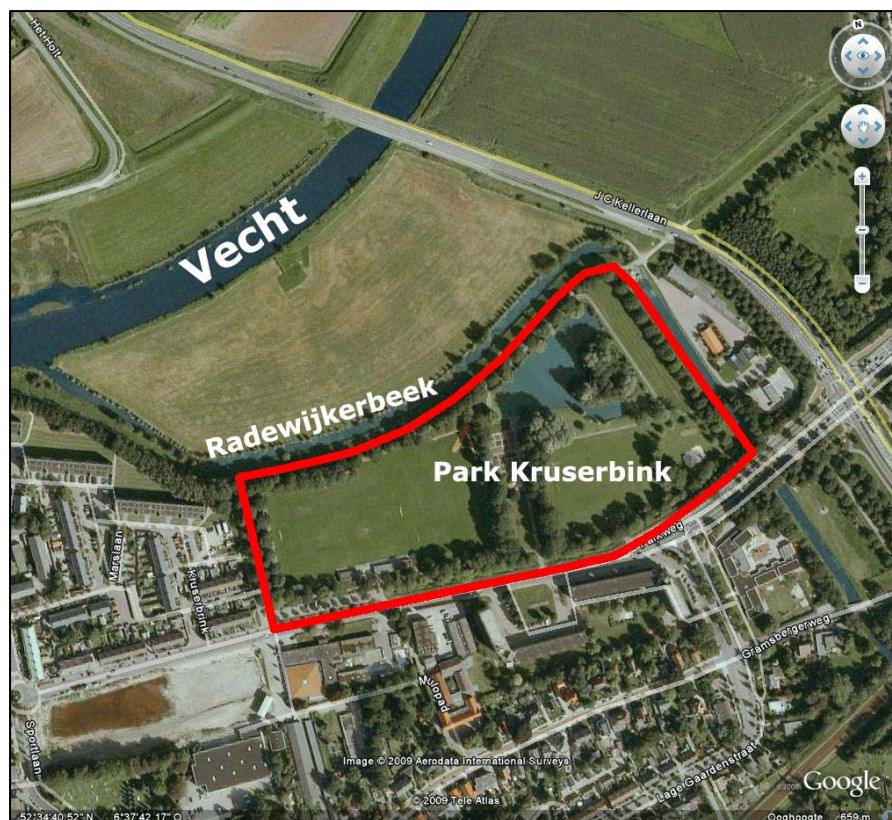
In verband met onder andere de op 1 april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet en de geldende regelgeving in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, is het noodzakelijk om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen en andere activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats.

In het voorliggende onderzoek worden de mogelijke consequenties in beeld gebracht van de beoogde plannen en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

1.2 Situatie

Het park Kruserbrink is gelegen tussen de J.C. Kellerlaan en de Parkweg te Hardenberg. De gemeente Hardenberg is voornemens om het park Kruserbrink in te richten als noodretentie gebied. Behalve de benodigde maatregelen om het als retentiegebied in te richten worden enkele bomen verwijderd en worden kampeerplaatsen, enkele watergangen en skatevoorzieningen gerealiseerd. Ook wordt de aanwezige vijver gebaggerd. Ten noorden en oosten van het plangebied bevindt zich de Radewijkerbeek.

De ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1: Kaart met de situering van het park Kruserbrink. (Bron kaartondergrond: Google Earth).

1.3 Algemene opzet en werkwijze

Voorliggende quickscan is gebaseerd op één locatiebezoek op 31 maart 2009, beschikbare gebiedskennis, verspreidingsgegevens (zie Geraadpleegde bronnen) en bekende ecologische principes.

Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de beoogde ruimtelijke ingreep in het plangebied, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgericht beleid uitwerking heeft in het gebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) en compenserende maatregelen nodig zijn om eventueel tot een ontheffingsverlening in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet te kunnen komen.

2 GEBIEDSGERICHT NATUURBELEID

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Natuurbeschermingswet, waarin o.a. opgenomen de Vogel- en Habitatrichtlijn;
- Nota Ruimte, in streekplannen uitgewerkt voor bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), ganzenfoeragegebied en weidevogelgebied.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke ingrepen buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten.

In de onderstaande paragrafen wordt kort ingegaan op de eventuele effecten die de geplande werkzaamheden kunnen hebben op nabijgelegen gebieden met een beschermingsstatus.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 is de bescherming geregeld van Habitat- en Vogelrichtlijngebieden - tezamen 'Natura 2000-gebieden' genoemd - en Beschermde Natuurmonumenten (Ministerie van LNV, 2009).

Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden Regge gebied'

Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden Regge gebied' is het dichtst bij het plangebied gelegen Natura 2000-gebied en kwalificeert zich onder de Habitatrichtlijn. Het gebied is gelegen ten zuidwesten van het plangebied, op circa 8,2 kilometer afstand. Het gebied is aangemeld voor diverse habitattypen, een viertal vissoorten, Kamsalamander en Meervleermuis.

Ten aanzien van habitattypen, Kamsalamander en de vier vissoorten kan worden gesteld dat effecten niet aan de orde zijn, omdat de soorten niet in het plangebied aanwezig zijn (zie hoofdstuk 3) en een relatie met het plangebied bovendien ontbreekt. Mogelijk gebruikt Meervleermuis de vijver en nabijgelegen Radewijkerbeek beperkt als foerageergebied. Gezien de beperkte aard van de ingrepen, het gegeven dat de vijver behouden blijft en er rekening wordt gehouden met de verlichting (zie paragraaf 2.3), zijn ook ten aanzien van Meervleermuis geen negatieve effecten door externe werking te verwachten. Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen zijn dan ook niet aan de orde.

Geconcludeerd wordt dat negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden Regge gebied' niet te verwachten zijn. Ook effecten op overige Natura 2000-gebieden worden niet verondersteld.

Beschermde Natuurmonumenten

Het plangebied ligt op ruim 8,2 kilometer van het Beschermd Natuurmonument 'Karshoek'. De status van dit Beschermd Natuurmonument is komen te vervallen als gevolg van een aanwijzing als Natura 2000-gebied, waarna het gebied onderdeel uitmaakt van 'Vecht- en Beneden Regge gebied'. Op dit Natura 2000-gebied is hierboven reeds ingegaan, waarbij is geconcludeerd dat negatieve effecten op dit gebied niet aan de orde zijn. Negatieve effecten op de natuurwaarden van verderop gelegen Beschermde Natuurmonumenten zijn gezien de relatief beperkte aard van de ingrepen eveneens niet te verwachten.

2.3 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de nota's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De Nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling worden ondermeer de kwaliteit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) gewaarborgd en zijn ganzenfoeragegebieden en weidevogelgebieden aangewezen.

Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur van Overijssel is door de Provincie vastgesteld in het Streekplan Overijssel 2000+. De provincie heeft er in eerste instantie voor gekozen om de Ecologische Hoofdstructuur niet op perceelsniveau vast te stellen. Volgens het vigerende streekplan valt het plangebied niet onder de EHS. Direct ten noorden van het plangebied bevindt zich de Radewijkerbeek, een landbouwperceel (grasland) en de Vecht. Deze vallen volgens het Streekplan wel binnen de EHS.

De Provincie werkt momenteel aan een herbegrenzing van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur. Het concept van deze herbegrenzing is op 11 september 2007 door Gedeputeerde Staten vastgesteld (Provincie Overijssel 2007). Het nu ontwikkelde voorstel bestaat uit een kaart met toelichting waarop de EHS op perceelsniveau is begrensd. Op deze kaart (bijlage I) is te zien dat het gebied direct ten noorden van het Park Kruserbrink wordt aangemerkt als EHS en het plangebied niet.

Geconcludeerd wordt dat de EHS op ca. 25 meter ten noorden van het plangebied gelegen is. De EHS betreft hier de Radewijkerbeek, landbouwgrond (om te zetten in nieuwe natuur) en de Vecht met haar uiterwaarden.

Het plangebied wordt van de EHS gescheiden door een dijk met daarop een fietspad (zie foto 1). Directe effecten, zoals areaalverlies, zijn niet aan de orde. Ook relevante uitstralende effecten als gevolg van de voorgenomen ingrepen zijn niet aannemelijk. Gezien de aard van de plannen wordt dan ook geconcludeerd dat aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS dan ook niet verwacht.

Foto 1: Dijk met fietspad ten noorden van park Kruserbrink.

Natuur buiten de EHS

Het plangebied is niet gelegen binnen door de provincie aangemerkt 'weidevogelgebied' of 'ganzenfoeragegebied'. Dergelijke gebieden liggen ook niet in binnen de invloedssfeer van de plannen. Aantasting van dergelijke gebieden is dan ook niet aan de orde.

3 FLORA EN FAUNA VAN HET ONDERZOEKSGBIED

3.1 Methode

Op 31 maart 2009 is een veldbezoek aan het plangebied gebracht. Tijdens het bezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet (FFW) en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2 en 3) die ontheffingsplichtig zijn. Voor zover mogelijk zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: vaatplanten, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. Daarnaast is op basis van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4: 'Geraadpleegde bronnen') en 'expert judgement', een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In dit hoofdstuk worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden in de onderstaande tekst toegelicht. Een toelichting op de beschermingsstatus is gegeven in bijlage II.

3.2 Flora

De kilometerhokken (X238/Y510 en X239/Y510) waarin het plangebied is gelegen, zijn volgens het natuurloket respectievelijk goed en matig onderzocht op vaatplanten (Natuurloket, mei 2009). Binnen de kilometerhokken zijn twee laag beschermde soorten (FFW tabel 1) bekend, één strikter beschermde soort (FFW tabel 2 of 3) en één soort van de Rode Lijst. De zwaarder beschermde soort betreft waarschijnlijk Lange ereprijs, welke in de uiterwaarden van de Vecht te verwachten is.

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied geen beschermde soorten of soorten van de Rode Lijst aangetroffen. De aangetroffen soortensamenstelling binnen het park bestaat uit soorten als Speenkruid, Grote brandnetel, Madelief, Smalle weegbree, Fluitenkruid, Veldzuring, Scherpe boterbloem, Hondsdraf, Look zonder Look, Ridderzuring, Gewone paardenbloem en Gewoon duizendblad. In de oeverzone van de vijver zijn algemene soorten als Liesgras en Oeverzegge aangetroffen. Hoewel ten tijde van het veldbezoek (vroeg voorjaar) veel soorten nog niet betrouwbaar konden worden geïnventariseerd worden op basis van de aangetroffen soortensamenstelling en het intensieve onderhoud geen ontheffingsplichtige plantensoorten verwacht. Wel kan een laag beschermde soort als Knikkende vogelmelk of Gewone vogelmelk in het plangebied aanwezig zijn. Voor dergelijke eventueel aanwezige laag beschermde soorten geldt in deze situatie automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor het aanvragen van een ontheffing niet aan de orde is.

3.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Potentiële vaste verblijfplaatsen

Strikte bescherming gaat uit naar verblijfplaatsen van vleermuizen. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere ruimten in bomen, huizen, kelders, etc.

In het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig met potentiële vaste verblijfplaatsen van vleermuizen. Ook in de eventueel te verwijderen bomen zijn geen potentiële vaste verblijfplaatsen aangetroffen. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de bomen op het eilandje niet bereikbaar waren en derhalve niet geïnspecteerd konden worden op de aanwezigheid van potentiële vaste verblijfplaatsen van vleermuizen. Indien er bomen

op het eilandje worden gekapt dient aanvullend onderzoek uit te wijzen of de te verwijderen bomen potentiële vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen herbergen.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren om van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (b.v. rijen woningen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en kunnen zodoende beschermd zijn.

Binnen en langs de rand van het plangebied zijn diverse (opgaande) lijnvormige structuren aanwezig die mogelijk als vliegroute voor vleermuizen fungeren. Aangezien diverse alternatieve lijnvormige structuren aanwezig zijn in de nabijheid van het plangebied zijn de aanwezige potentiële vliegroutes niet van 'onmisbaar' belang voor vleermuizen. Ook kan het traject van de Radewijkerbeek ten oosten van het plangebied als (belangrijke) vliegroute fungeren voor soorten als Water- en/ of Meervleermuis. Wanneer uitstraling van verlichting op deze beek wordt voorkomen kan worden geconcludeerd dat aantasting van onmisbare vliegroutes niet aan de orde is.

Foerageergebieden

Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie. Hoewel het plangebied en het oostelijk gelegen traject van de Radewijkerbeek door verschillende soorten vleermuizen een foerageerfunctie kan hebben zal het hier geen onmisbaar foerageergebied vormen. Wanneer verlichting van de Radewijkerbeek wordt voorkomen zijn effecten op vleermuizen verwaarloosbaar. Bovendien blijft het plangebied ook na de herinrichtingsplannen geschikt als foerageergebied voor diverse soorten vleermuizen.

Overige zoogdieren

Er is een aantal vaste verblijfplaatsen van laag beschermde zoogdiersoorten te verwachten c.q. vastgesteld, namelijk Konijn, Veldmuis, Aardmuis, Bosmuis, Huisspitsmuis, Bosspitsmuis *spec.*, Mol en Wezel. Ook zijn de niet beschermde Muskusrat en Bruine rat in het plangebied te verwachten. Voor de genoemde laag beschermde soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Vervolgstappen zijn dan ook niet noodzakelijk.

Veldspitsmuis

Uit Hardenberg en omgeving is het voorkomen bekend van de strikt beschermde Veldspitsmuis (FFW tabel 3) (Bode *et al.* 1999; Snaak 2008). Veldspitsmuis is gebonden aan droge ruigtevegetaties met een open structuur. Vaak is dominantie van de polvormende Kroppaar aanwezig en komen daarnaast soorten voor als Boerenwormkruid en Grote brandnetel (kwijnend). Veelal zijn dergelijke vegetaties aanwezig langs opgaande beplanting (b.v. bosranden, houtwallen, singels), maar lokaal kan deze vegetatie zich ook ontwikkelen in graslanden, bermen en beek- en slootoevers door het afwezig blijven van beheer. Tijdens het veldbezoek is specifiek gelet op de aanwezigheid van dergelijke biotopen.

In het plangebied zijn geen plekken aanwezig die voldoen aan de biotoopeisen die Veldspitsmuis stelt. Deze soort wordt dan ook niet verwacht in het plangebied.

Vaste verblijfplaatsen van overige juridisch zwaarder beschermde, ontheffingsplichtige soorten (bijv. Steenmarter, Waterspitsmuis en Eekhoorn) zijn op basis van de terreingesteldheid en de afwezigheid van sporen als nesten, uitwerpselen en vraatsporen niet te verwachten in het plangebied.

3.4 Broedvogels

Op basis van het éénmalige veldbezoek is een indruk verkregen van de broedvogelpopulatie. Op basis van het veldbezoek in combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en 'expert judgement' is dan ook een betrouwbare uitspraak te doen over de aangetroffen c.q. te verwachten

soortensamenstelling.

Jaarrond ontheffingsplichtige broedvogels

Door het Ministerie van LNV is de ‘Handreiking Flora- en faunawet’ opgesteld, waarin is aangegeven van welke vogelsoorten de nestplaatsen en hun functionele omgeving jaarrond beschermd zijn. Voor schade aan of het verstoren van nestplaatsen en/of de functionele omgeving van deze soorten is het noodzakelijk om een ontheffing annex artikel 75C van de Flora en faunawet aan te vragen. Het betreft in functie zijnde nesten van een aantal regelmatig voorkomende broedvogels als Bosuil, Steenuil, Kerkuil, Ransuil, Groene specht, Zwarte specht, Grote bonte specht en nesten van in bomen broedende roofvogelsoorten. Een verdere aanvulling op deze lijst wordt momenteel overwogen voor diverse andere soorten.

Tijdens het veldonderzoek is specifiek gelet op aanwijzingen voor de aanwezigheid van broedlocaties van vogels met een jaarrond vaste verblijfplaats, zoals uilen, spechten en in bomen broedende roofvogels. Aanwijzingen voor de aanwezigheid van jaarrond beschermde verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen en dergelijke soorten worden binnen het plangebied en binnen de invloedssfeer van de plannen ook niet verwacht. Wel zijn nesten van Roek en Zwarte kraai aangetroffen in het plangebied, deze soorten worden in de toekomst mogelijk ook jaarrond beschermd.

Opgemerkt dient te worden dat de bomen op het eilandje niet geïnspecteerd zijn op de aanwezigheid van bijvoorbeeld spechtenholten. Als er bomen op het eilandje verdwijnen dient aanvullend onderzoek uit te wijzen of in de te verwijderen bomen nestlocaties van ontheffingsplichtige broedvogels als spechten aanwezig zijn.

Roekenkolonie

In het park Kruserbrink is een roekenkolonie aanwezig die bestaat uit circa 150 nesten.

Roek is een kolonievogel die reeds vroeg in het seizoen begint met broeden. Ten tijde van het veldbezoek was er reeds volop activiteit in de aanwezige kolonie. De periode van nestbouw, nestbroed en verzorging van de jongen loopt van ongeveer eind februari tot begin juli. Ten tijde van het veldbezoek waren de roeken reeds met de nestbouw en eileg bezig. Dit betekent dat eventuele kapwerkzaamheden ter plekke van de kolonie pas uitgevoerd mogen worden na afloop van het broedseizoen (juli). Hierbij wordt opgemerkt dat in de wet geen datums worden gehanteerd. Verstoring van broedende vogels moet worden voorkomen, ongeacht de datum.

Zwarte kraai

Tijdens het veldonderzoek is binnen het onderzoeksgebied een nestboom van Zwarte kraai aangetroffen. Oude nesten van Zwarte kraaien worden vaak gebruikt door roofvogels zoals Sperwer en Torenvalk of een uilensoort als Ransuil, die zelf geen nesten kunnen bouwen. Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat deze soorten gebruik maken van het nest van Zwarte kraai.

Nesten van Roek en Zwarte kraai zijn vooralsnog niet jaarrond beschermd, maar worden dit waarschijnlijk op termijn wel. Onduidelijk is wanneer dat het geval zal zijn, maar vooralsnog is het nog niet noodzakelijk om een ontheffing annex art. 75 Flora- en faunawet aan te vragen voor het verstoren of verwijderen van nesten van Roek en Zwarte kraai.

Torenvalk- en Steenuilkast

Direct ten noorden van het plangebied, langs de noordelijke oever van de Radewijkerbeek, hangt zowel een steenuil- als torenvalkkast. Beide kasten worden jaarlijks gecontroleerd door Wiebe Tolman, lid van IVN- afdeling Hardenberg. Uit navraag blijkt dat beide kasten nog nooit in gebruik zijn geweest door Steenuil of Torenvalk.

Overige soorten

In de beplanting in en langs het plangebied zijn diverse algemene broedvogelsoorten aangetroffen of te verwachten, zoals Roodborst, Winterkoning, Houtduif, Heggenmus, Merel, Tjiftjaf, Zanglijster, Boomkruiper, Zwartkop, Meerkoet, Wilde eend en Waterhoen.

Het is veelal niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Er mogen daarom geen activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere vaste rust- of verblijfplaatsen van de vogels aanwezig zijn. Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. Voor de meeste soorten kan de periode tussen 15 maart en 15 juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar. In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

Als in de periode tussen 15 juli en 15 november gestart wordt met de werkzaamheden is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van een laatbroedende soort als Houtduif aanwezig zijn binnen de invloedssfeer van de plannen. Een soort als Houtduif kan namelijk broeden tot half november.

3.5 Vissen

Permanent oppervlaktewater is aanwezig in de vorm van een vijver die gebaggerd zal worden. In deze vijver is o.a. Blankvoorn, Zeelt en Tiendoornige stekelbaars aangetroffen. Uit mondelinge mededelingen van omwonenden blijken ook diverse Karpers aanwezig te zijn in de vijver. Ondanks intensieve bemonstering met behulp van een steeknet en waadpak zijn geen beschermde vissensoorten aangetroffen. Beschermde soorten worden dan ook niet verwacht.

3.6 Amfibieën, reptielen en ongewervelden***Amfibieën***

Behalve de vijver ontbreekt oppervlaktewater binnen het plangebied. Amfibieën zijn in deze vijver slechts in beperkte mate voortplantend te verwachten, o.a. vanwege de aanwezigheid van grote (roof)vissen die larven van amfibieën eten. Het betreft hier dan laag beschermde amfibieënsoorten als Gewone pad, Bastaardkikker, Bruine kikker en/of Kleine watersalamander. Overwintering van deze laag beschermde soorten is te verwachten in aanwezige ruigte en strooisellaag.

Geschikt voortplantingsbiotoop voor zwaarder beschermde soorten als bijvoorbeeld Kamsalamander, Rugstreeppad, Poelkikker en Heikikker is niet aanwezig in het plangebied. Wegens het ontbreken van geschikt voortplantingsbiotoop, voor zwaarder beschermde soorten, in de directe nabijheid van het plangebied, worden ook geen zwaarder beschermde overwinterende amfibieën in het plangebied verwacht.

Voor genoemde algemeen en laag beschermde amfibieënsoorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Vervolgstappen zijn dan ook niet noodzakelijk.

Effecten op te verwachten laag beschermde voortplantende en overwinterende amfibieën kunnen - indien de planning van de werkzaamheden het toelaat - geminimaliseerd worden door de werkzaamheden uit te voeren buiten de voortplantings- en overwinteringsperiode van amfibieën. De maanden september en oktober zijn in de regel het meest geschikt (minst schadelijk) voor het uitvoeren van werkzaamheden op zowel het land als in/ nabij water.

Reptielen

Reptielen zijn binnen het plangebied niet aangetroffen en op basis van de terreingesteldheid ook niet te verwachten.

Ongewervelden

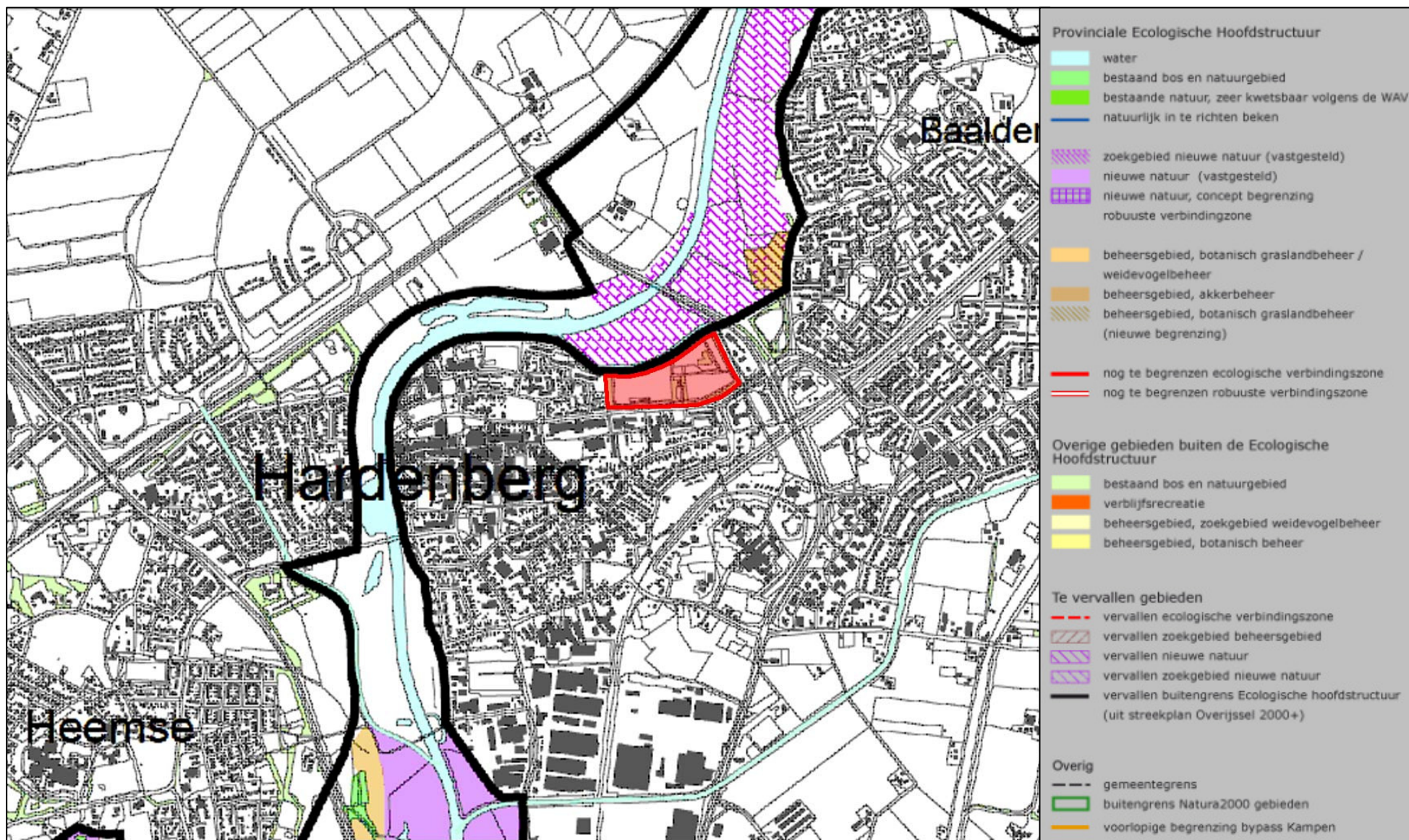
Op basis van het veldonderzoek, de terreingesteldheid van het plangebied en bekende verspreidingsgegevens kan worden geconcludeerd dat er geen beschermde of bedreigde dagvlinders, libellen of andere ongewervelden aanwezig of te verwachten zijn.

4 GERAADPLEEGDE BRONNEN

- Bode A.D., A.J. Dijkstra, B. Hoekstra, R. Hoeve & R. Zollinger (1999). De Zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren.
- Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij KNNV.
- Crombaghs, B.H.J.M., N. van den Berg & A.B. Goutbeek (2002). Vissen in Overijssel. Verspreidingsatlas van zoetwatervissen in stromende en stilstaande wateren in Overijssel.
- Dienst Landelijk Gebied (2008). Aanpassing m.b.t. vogels in Handreiking Flora- en faunawet (concept).
- Huijbregts H. (2003). Beschermde kevers in Nederland (Coleoptera). Nederlandse faunistische mededelingen 19.
- Krijgsveld, K.L., R.R. Smit & J. van der Winden (2008). Verstoringsgevoeligheid van vogels. Literatuurstudie naar de reactie van vogels op recreatie. Bureau Waardenburg bv (rapport 03-187) in opdracht van Vogelbescherming Nederland.
- Lange R., R. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek (2003). Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij van de KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten, Utrecht.
- Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Stichting Uitgeverij van de KNNV, Utrecht.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van Rode Lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV. Natura 2000-gebieden (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000).
- Natuurloket (www.natuurloket.nl).
- Nöllert A. & C. Nöllert (1992). Amfibieëngids van Europa.
- Provincie Overijssel (www.provincie.overijssel.nl).
- Provincie Overijssel (2000). Atlas van de flora van Overijssel - Concept. Een overzicht van de verspreiding van wilde plantensoorten in de provincie Overijssel betreffende de periode 1975-1998.
- Provincie Overijssel (2008). Streekplan Overijssel 2000+; Plannen voor Ruimte, Water en Milieu. Streekplan met wijzigingen tot mei 2008. Provinciale Staten van Overijssel.
- Provincie Overijssel (2007). Conceptkaart herbegrenzing PEHS (www.gisopenbaar.overijssel.nl).
- RAVON. Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (www.ravon.nl).
- Snaak G. (2008). Prooidieren van de Kerkuil in Noordoost-Nederland en het graafschap Bentheim 1992-2007.
- Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

Bijlagen

BIJLAGE I: EHS TER HOOGTE VAN HET PLANGEBIED (WEERGEGEVEN ALS ROOD VLAK)

BIJLAGE II: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Met de Flora- en faunawet (Ff-wet) is beoogd een geïntegreerd soortenbeschermingsregime te creëren dat voldoet aan de internationale verplichtingen. Doordat het verkrijgen van ontheffing en vrijstelling slechts mogelijk was onder bepaalde voorwaarden, werd de Flora- en faunawet na de inwerkingtreding al snel als belemmerend ervaren in het maatschappelijke verkeer.

De belemmerende factoren werden met name veroorzaakt, door het afwegingskader, dat ook voor zeer algemeen voorkomende soorten gold als b.v. Mol, Veldmuis, Bosmuis en Konijn. Dit zorgde voor onnodige belemmeringen van werkzaamheden en veel administratieve lastendruk.

Vanaf 23 februari 2005 is een wetswijziging van kracht geworden waarbij de mogelijkheden verruimd zijn voor het verlenen van ontheffing/ vrijstelling van de verbodsbepalingen in het kader van de Ff-wet. Dit geldt met name voor de algemeen voorkomende soorten.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Ff-wet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is.
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. insecten, libellen en kevers) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Verbodsbepalingen

De Ff-wet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8 van de Ff-wet. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12 (zie kader). In hoeverre de verbodsbepalingen van toepassing zijn is afhankelijk van het beschermingsregime waartoe de soort behoort.

Algemene verbodsbepalingen voor beschermde inheemse soorten dieren en planten. Flora- en faunawet, artikelen 8 t/m 12.

Art. 8:	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Art. 9:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Art. 10:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Art. 11:	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
Art. 12:	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Drie beschermingsregimes planten- en diersoorten

Met ingang van het wijzigingsbesluit artikel 75 zijn drie verschillende beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. In alle gevallen is onverminderd de zorgplicht van toepassing:

'Ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, is verplicht dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of na te laten.'

Tabel 1 'Algemene soorten'

Onder deze groep vallen o.a. alle algemeen voorkomende beschermde zoogdieren, amfibieën en vaatplanten (in totaal 43 soorten). Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de Ff-wet en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

Tabel 2 'Overige soorten (gedragscode)'

Onder deze groep vallen een aantal minder algemene soorten (in totaal 101) en vogels. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de Ff-wet, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een gedragscode. De gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring door de minister van LNV. De gedragscode geeft richtlijnen aan om schade aan de soort te voorkomen of te minimaliseren (Artikel 16c wijzigingsbesluit).

Voorheen was nooit vrijstelling mogelijk voor van nature voorkomende vogelsoorten. Nu kan alleen vrijstelling verkregen worden indien:

- sprake is van belang a) t/m d);
- sprake is van onopzettelijk verstoren (artikel 10) in geval van bij de wet genoemde belangen, en er geen wezenlijke invloed (significante effecten) is;
- In geval van belang g), behalve in de periode 15 maart-15 juli.

Tabel 3 'Soorten van Bijlage I AMvB Artikel 75 / soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV'

Onder de eerste groep vallen met name soorten die een kwetsbare status hebben (in totaal 37 soorten) en vogels (in geval niet gewerkt wordt met een gedragscode). Ze hebben een vergelijkbare bescherming als soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, is voor deze soorten ontheffing van de artikelen 8 t/m 12 van de Ff-wet altijd noodzakelijk. De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang¹;
2. er is geen alternatief;
3. de activiteiten doen geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

De laatste twee criteria worden in het wijzigingsbesluit samengevat als 'zorgvuldig handelen', waarbij elke vorm van schade aan de soort voorkomen moet worden. Aan alle drie criteria moet gelijktijdig voldaan worden.

Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik, is het niet mogelijk voor artikel 10 van de Ff-wet een ontheffing te verkrijgen. Voor de artikelen 8, 9, 11 en 12 geldt wel een vrijstelling, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode.

Rode lijsten

De Minister van LNV heeft ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor Rode lijstsoorten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Vanaf dat moment heeft Nederland de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving verankerd. Nederland zal aan de hand van een vergunningstelsel de zorgvuldige afweging waarborgen rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van LNV. Daarnaast worden tegenwoordig voor alle gebieden die samen Natura 2000 vormen, beheerplannen opgesteld.

¹ a) de bepalingen inzake de gemeenschappelijke markt en een vrij verkeer van goederen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap; b) de bescherming van flora en fauna; c) de veiligheid van het luchtverkeer; d) de volksgezondheid of openbare veiligheid; e) dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten; f) het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, anders dan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren; g) belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort; h) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en in de bosbouw; i) bestendig gebruik; j) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna

In deze samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Voor een volledig begrip wordt verwezen naar de oorspronkelijke wetsteksten (www.minlnv.nl 'Onderwerpen Natuur'). Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.